Rauhanliitto

SUOMEN RAUHANLIITTO – FINLANDS FREDSFÖRBUND

Asia Lausunto

Viite: VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko

Suomen Rauhanliitto - Finlands Fredsförbund esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Hallituksen puolustuspoliittisen selonteon perusta on hataralla pohjalla, kun se nojautuu NATOn lisäksi vahvasti Yhdysvaltoihin. Presidentti Trumpin Ukrainaa koskevat kannanotot sekä Trumpin esittämät ajatuksen Grönlannin ja Panaman kanavan sekä jopa Kanadan liittämisestä USA:han ovat muuttaneet selonteon lähtöolettamukset.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja viimeaikainen täyskäännös Yhdysvaltojen politiikassa osoittavat, että suurvaltojen kansainvälistä sääntöpohjaista yhteistyötä loukkaava toimintatapa ja sotilaalliseen voimaan ja varustautumiseen sekä militaristiseen retoriikkaan perustuva kehitys on johtamassa umpikujaan.

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustuspoliittisen selonteon tulisi muodostaa looginen kokonaisuus, jossa ulko- ja turvallisuuspolitiikka ohjaa puolustuspoliittisia toimia.

Viime aikojen maailmanpolitiikan myllerrys on vienyt pohjan nyt kesken olevan puolustuspoliittisen selonteon hyväksymiseltä.

On tehtävä uusi päivitetty tilannekuva, soveltuvin osin yhdessä pohjoismaisten ja eurooppalaisten yhteistyökumppanien kanssa mm.
- kahden johtavan ydinasevallan uuden lähentymisen vaikutuksesta Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestelyihin lyhyellä ja pitkällä aikavälillä;
- USAn linjanmuutoksen vaikutuksista NATO:n sisäisiin sitoumuksiin ja niiden uskottavuuteen;
- USA:n linjanmuutoksen laajemmista vaikutuksista globaalin geopolitiikan asetelmiin ja erityisesti BRICS- maiden tulevaan strategiseen asemaan ja tavoiteasetteluun;
- USA:n linjanmuutoksen vaikutuksista monenkeskisen sääntöpohjaisen yhteistyön jatkumiseen ja sen eri instituutioiden asemaan ja toimintaan (mm. YK ja sen erityisjärjestöt kv-sopimuksineen, WTO, kansainväliset rahoituslaitokset)
- EU:ssa omaksutun ns. strategisen autonomian konseptin tulevasta sisällöstä ja

konkreettisista poliittisista johtopäätöksistä.

Realistinen johtopäätös tässä vaiheessa on keskeyttää meneillään oleva selontekoprosessi sekä sopia ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon avaamisesta ja päivittämisestä. Viisautta olisi seurata kesään saakka, mitä Ukrainan sotaa koskevissa neuvotteluprosesseissa tapahtuu, miltä pohjalta valmistaudutaan NATOn kesäiseen huippukokoukseen, ja mitä kauppapolitiikan saralla ja muissa kansainvälisissä suhteissa tapahtuu lähikuusina.

Suomen Rauhanliitto esittää, että puolustuspoliittisen selonteon valmistelu on käynnistettävä uudelta pohjalta painottaen muuttuneessa turvallisuusympäristössä YK:n merkitystä, kansainvälistä sääntöpohjaista yhteistyötä sekä ihmisoikeuksien, oikeudenmukaisuuden, vapaan tiedonvälityksen ja demokratian merkitystä. Nämä ovat niitä turvatakuita kansainvälisessä politiikassa, joiden varaan Suomen kaltainen pienempi valtio voi nojata pitkällä tähtäimellä.

Rauhanliitto esittää, että puolustuspolitiikka kytketään selkeästi osaksi uutta päivitettävää ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa.

Hallituksen pyrkimys on linjata mittavilla varustehankinnoilla Suomen puolustuspolitiikka keskipitkällä tähtäyksellä ainakin 2030-luvulle, mikä tarkoittaa käytännössä säästöjen kohdentamista vielä nykyistäkin suuremmassa määrin koulutukseen sekä sosiaali- ja terveysturvaan. Sotilaallinen varustautuminen heikentää siten Suomen sisäistä turvallisuutta.

Selonteossa varaudutaan vahvoin toimenpitein ja hyvin merkittävin resurssikiinnityksin vuosia kestävään laajamittaiseen korkean intensiteetin sodankäyntiin, johon Suomi voisi joutua osalliseksi ulkorajavaltiona osana Natoa ja liittolaisuussitoumuksiaan.

Hallitus pyrkii syventämään Suomen kokonaispuolustuksen integraatiota Natoon tilanteessa, jossa presidentti Trump, edustaen liittouman vahvinta osapuolta, puolestaan jatkaa puolustusliiton perusteiden järkyttämistä historiallisella tavalla. Hallitus haluaa myös vahvistaa entisestään Suomen ja Yhdysvaltojen välistä kahdenvälistä sidettä erillisellä DCA- sopimuksella ja siinä annetuilla toimivaltuuksilla tilanteessa, jossa Yhdysvaltojen johto on esittänyt toistuvia aluevaatimuksia yhdelle Pohjoismaista.

On ilmeistä, ettei selonteon antamilla lähtökohdilla voida edetä nykyisessä tilanteessa. Selonteossa ei arvioida lainkaan Suomen liikkumavaraa Nato - ja puolustusyhteistyöpolitiikassa. Hallituksen tavoitteita ja ehtoja ei avata edes valmisteilla olevien Naton alueellisten puolustussuunnitelmien ja niiden Suomelle asettamien maakohtaisten suorituskykytavoitteiden osalta.

Hallitus haluaa vahvistaa yleisemminkin puolustusministeriön ja -ministerin määräävää asemaa kokonaisturvallisuuden johtajana. Eri sektoreiden toimijoiden tehtäväksi annetaan tukea kokonaismaanpuolustusta, josta puolustusministeriö ja Puolustusvoimat vastaavat. Tarvittavia resursseja siviilisektoreille ei silti allokoida eikä edes arvioida selonteossa.

Ensimmäisen kerran Suomi varautuisi puolustautumaan myös joukkotuhoaseita vastaan. Väestönsuojelu luetaan selonteossa osaksi sotilaallista pelotetta (s 34, 60). Vaikka uskoisi, että ydinsodassa Suomen väestöä voisi suojata, on kuitenkin omituista, ettei väestönsuojelua esitetä resurssoitavaksi uuden roolinsa mukaisesti.

Puolustusjärjestelmään lisättäisiin erillinen avaruuspuolustus sekä kyberpuolustus. Informaatiopuolustus tapahtuisi yhdessä kyberpuolustuksen kanssa. Nämä ovat uusia puolustushaaroja, joiden kustannukset voivat muodostua erittäin suuriksi. Näitäkään kustannuksia ei selonteossa arvioida.

Hallitus haluaa pelon ilmapiirissä ja ulkopoliittisen hämmennyksen hetkellä eduskunnalta poliittisen sitoumuksen puolustusmenojen pysyvään tasokorotukseen yli vaalikausien. Budjettimenot se sitoo monisisältöiseen ”vähintään Naton yhteisesti määrittämään tavoitetasoon”, ja maapuolustusta sitoudutaan vahvistamaan ”vähintään” meri- ja ilmapuolustuksen suurhankkeiden menojen summalla sekä finanssihelpotuksilla. Asehankintojen edellytetään lisäävän automaattisesti myös henkilöstömäärärahoja.

Selonteossa mainitaan, että siinä sitoudutaan ainoastaan loppusyksyllä annetun valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön analyysiin, mutta huomioidaan eduskunnan ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa koskeva kannanotto (UaVM 14/2024 vp). Eduskunnan vain kuukausia sitten hyväksymä toimintaympäristökuvaus on Yhdysvaltojen muuttuneen politiikan vuoksi kuitenkin jo auttamattomasti vanhentunut.

Hallituksen asettaman parlamentaarisen työryhmän osallisuudesta selonteon valmisteluun ei mainita

Erityiset huomiot

1. **Nato; ydinasekysymys**

Selonteko painottaa epäröimättä NATOa sekä erikseen Yhdysvaltoja ja Pohjoismaita Suomen kanssa yhteisen puolustuksen toimeenpanossa. Tehdyt sitoumukset edellyttävät Suomelta osallistumista vastaavasti liittolaisten puolustukseen ”laajamittaisessa korkean intensiteetin sodankäynnissä kaikissa operatiivisissa toimintaympäristöissä sotilaallisesti vahvaa ydinasevaltiota vastaan”. Puolustus voi tapahtua suomalaisvoimin myös liittolaismaassa.

Selonteon mukaan ”Suomi ei ole asettanut Nato-jäsenyydelleen kansallisia rajoitteita” (s 3). Tällä viitataan ydinasepolitiikkaan (pelotepolitiikka).

Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyttä haettaessa Eduskunta korosti Yhdysvaltojen ydinasemahdin roolia puolustusliitossa: ”Huomioiden Yhdysvaltojen sotilaallisen voiman suuruus verrattuna liittokunnan muiden jäsenmaiden yhteenlaskettuihin sotilaallisiin voimavaroihin perustuu Naton ennalta ehkäisevä vaikutus viime kädessä Yhdysvaltojen sotilaalliseen kykyyn ja ydinasepelotteeseen.” (UaVM 5/2022, 34).

Rauhanliitto muistuttaa Eduskunnan alleviivanneen Suomen harkitessa Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyden hakemista, että ”Keskeistä on viestiä kaikkiin pääkohdemaihin Suomen hakevan Nato-jäsenyydeltä puolustuksellista lisäsuojaa maan turvallisuuden takaamiseksi. Suomen mahdollinen jäsenyys ei olisi osoitettu ketään vastaan vaan sen tehtävänä olisi Suomen turvallisuuden vahvistaminen.” (UaVM 5/2022, s 41). Lausuma sisältyy myös eduskunnan kannanottoon ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteosta (UaVM 14/2024 vp, 53).

Rauhanliitto huomauttaa Suomen liittyneen käytännön ydinasepelotetta harjoittavaan Natoon kansallisen lainsäädäntönsä pohjalta itse kuitenkin ydinaseettomana valtiona.

Tämä tulisi mainita selonteossa.

Toisin kuin muissa Pohjoismaissa, Suomen ydinaseettomuus pohjaa kansalliseen lakiin. Muilla Pohjoismailla normipohja on pelkkä YK:n Ydinsulkusopimus (jossa myös Suomi on osapuoli).

Ydinsulkusopimuksen jokainen osapuoli on sitoutunut ydinaseiden riisumiseen, myös Suomi (artikla vi). Ydinaseita omistavat maat ovat sitoutuneet mm ”olemaan siirtämättä kenellekään välittömästi tai välillisesti ydinaseita tai (...) hallintaa”.

On merkittävää, että vaikkei sopimus estä vierasta valtiota tuomasta ydinaseita Suomeen sen salliessa, ydinaseita omistavat valtiot ovat sopimuksen 1. artiklassa sitoutuneet olemaan ”millään tavoin auttamatta, rohkaisematta (…) mitään ydinaseetonta valtiota (…) hankkimaan ydinaseita tai (...) aseiden tai räjähteiden hallintaa.”

Suomi ja kaikki muut ydinaseettomat valtiot ovat vastaavasti sitoutuneet olemaan ”ottamatta vastaan välittömästi tai välillisesti keneltäkään ydinaseita tai muita ydinräjähteitä tai sellaisten aseiden tai räjähteiden hallintaa” (art 2) (Sopimus ydinaseiden leviämisen estämisestä, SopS 11/1970).

Suomi on presidenttien Kekkosen (1980) ja Koiviston (1983) kannanotoissa Eduskunnalle ja YK:lle todennut, ettei Suomi salli toisten valtioiden ydinaseita alueellaan tai ilmatilassaan.

Ydinenergialain (990/1987) 4 § kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin samoin kuin niiden valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen Suomessa. Rikoslaki sisältää vastaavat rangaistussäännökset.

Ydinase on kansainvälisessä oikeudessa eräs joukkotuhoaseista biologisten ja kemiallisten aseiden rinnalla. Joukkotuhoaseiden täyskieltoa koskevat vastaavat YK-sopimukset (http://disarmament.un.org/treaties/), joissa Suomi on ydinasekieltosopimusta (TPNW) lukuun ottamatta jäsenenä. Suomen lainsäädäntö sisältää rangaistussäännökset joukkotuhonnasta.

Suomen ja Yhdysvaltain välisessä DCA-puolustusyhteistyösopimuksessa (art 1.2 sekä art 11.1 ja 11.2) USA sitoutuu kunnioittamaan toimissaan Suomen lainsäädäntöä. (”All activities under this Agreement shall be conducted with full respect for the sovereignty, laws, and international legal obligations of Finland, including with regard to the stockpiling of certain types of weapons on the territory of Finland.” sekä art 11.1 ja 2: ”The entry, exit, and free movement within the territory of Finland of aircraft, vessels, and vehicles operated by or exclusively for U.S. forces under this Agreement shall be consistent with Article 1, Paragraph 2 of this Agreement, and with consultation and consideration of the views of the Parties. ” Yhdysvallat ei siten sitoudu noudattamaan Suomen lainsäädäntöä ja kansainvälisiä sopimuksia, vaan ainoastaan kunnioittamaan niitä. ”Kunnioittamisella” ei ole samanlaista juridista sitovuutta kuin noudattamisella.

Rauhanliitto huomauttaa, että hallituksen ydinasepolitiikka on lähes kaksi vuotta Nato-jäsenyyden alkamisen (4.4.2023) jälkeen ilmeisesti tarkoituksellisen epäselvä sekä pelotteen konseptin että käytännön toteutuksen osalta. Yhdysvaltain osittainen irtautuminen Euroopan liittolaisten tavanomaisesta puolustuksesta Natossa voi merkitä suuria muutoksia sekä USA:n että liittolaisten ydinasepolitiikkaan. Nyt kun eurooppalainen ydinasekeskustelu todella aktualisoituu, Suomen olisi muodostettava

julkisesti kanta siitä, pitäisikö Euroopan pystyä itsenäiseen ydinasepolitiikkaan ilman Yhdysvaltoja. Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (3/2024) jätti loppusyksyllä 2024 aiheen varsin avoimeksi.

Käsillä olevan puolustuspoliittisen selonteon jättämisen jälkeen hallitus yllättäen ilmoitti lainsäädäntösuunnitelmassaan 12.2.2025 tuovansa loppuvuonna 2025 Ydinenergialain ydinräjähteitä koskevan kohdan muutoksen lakiesityksenä eduskunnalle (PI 1/2025 vp). Pääministeri ei avannut ratkaisun perusteluja eduskunnalle antamassaan ilmoituksessa.

Rauhanliitto moittii hallituksen menettelyä, jossa täysin olennainen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ulottuvuus jätetään tarkoituksellisesti pois parlamentaarisesta käsittelystä. Tavoite on ollut saada aikaan konsensus muista asioista ja jättää hallituksen itsensäkin keskeisimpänä pitämä kysymys erilliseen päätöksentekoon.

Puolustusselonteossa laajennetaan utp-selonteon linjauksia ydinasepelotteesta. Naton harjoittaman ydinasepelotteen uskottavuuden katsotaan selonteossa riippuvan Suomen kyvystä suojata yhteiskuntaa, jos ydinasetta käytetään (väestönsuojelu):

"*Suomi osallistuu Naton ydinpelotetta koskevaan työhön sekä (…) Kansallinen kriisinkestävyys ja liittokunnan yhteinen resilienssi ovat välttämätön edellytys pelotteelle ja puolustukselle sekä liittokunnan päätehtävien tehokkaalle toteuttamiselle*." (s 34)

Rauhanliitto pitää perusteettomana, että väestönsuojelu kytketään osaksi puolustuskykyä. Muistutamme väestönsuojelua koskevista Geneven sopimuksista ja odotamme väestönsuojeluviranomaisten kannanotto

Rauhanliitto vaatii, ettei Suomi yksiselitteisesti salli alueellaan ydinaseita ja että Suomi liittyy ydinaseet kieltävään YK-sopimukseen.

2. Suomi osana Natoa

Suomen asema Naton kolmen yhteisoperaatioesikunnan työnjaossa jää selonteossa epäselväksi. Samalla kun Suomi ja Pohjoismaat ovat USA:n Norfolkissa sijaitsevan yhteisoperaatioesikunnan alaisia, Itämeren toiminta-alueesta vastaa Baltian puolustuksesta vastaava Brunssumin yhteisoperaatioesikunta.

Suomen puolustusvoimien toiminta-alueiksi todetaan sekä ”koko Itämeren alue” että arktinen alue, Pohjoismaista Ruotsi, Norja ja Tanska (jotka muodostavat "*yhden sotilaallisen toiminta-alueen*", Jäämeri ja Pohjois-Atlantti (s. 35). Sivun 20 kartta ”Suomen puolustuksen strategiset intressit” ulottaa Suomen intressialueen Turkkiin, pohjoiseen osaan Välimerta ja Britanniaan mutta rajaa yllättäen ulos Norjan Huippuvuoret, Islannin sekä Tanskan Grönlannin.

Suomen panos liittolaisten puolustukseen

Selonteko ei huomioi niitä kriisin ja sodan uhkakuvia, jossa suomalaiset osallistuisivat viime kädessä taisteluun toisessa maassa. Suomi varautuu yleisesti ”antamaan vahvaa tukea liittolaisille” puolustusvelvoitteen tullessa voimaan. Esimerkiksi tällä hetkellä Suomi valvoo ja puolustaa Islantia ilmavoimiensa voimin (ks edellä s. 20 kartta Suomen strategiset intressit).

Vaikka Suomella on pitkä maaraja ensisijaisena uhkana pidetyn Venäjän kanssa, on

kuitenkin epärealistista, että Suomi voisi olla sotilaallisessa mielessä ja ajattelutavassa uskottava sotilaallinen liittolainen ilman että se varautuisi antamaan sotilaallisia panoksia toisissa valtioissa. Naton puolustussuunnittelussa Suomelle onkin hyvin ilmeisesti annettu tällaisia tehtäviä.

Selonteossa ei myöskään arvioida tilannetta, jossa NATO:n jäsenmaiden välillä on alueellisia ristiriitoja. Tällä hetkellä USA:n näkemykset Grönlannista ovat selkeästi Tanskaa vastaan suunnattuja uhkauksia. Selonteossa ei esitetä, millä perusteella Suomi valitsisi tällaisessa ristiriitatilanteessa puolensa.

Rauhanliitto katsoo, että selonteossa pitäisi tarkemmin arvioida Suomen roolia NATO:ssa erilaisissa tilanteissa sekä kertoa avoimesti siitä, mihin Suomi ja muut jäsenmaat ovat tosiasiassa sitoutuneet.

3. Tulevan sodan kuva

Hallitus perustelee puolustuspolitiikan muutokset Venäjän Ukrainaa vastaan pitkään käymästä sodasta saaduilla kokemuksilla. Ukrainan rinnalla yhtä todelliselta vaikuttaa kuitenkin Israelin mm Gazassa, Sudanissa ja Libanonissa 2023- eri terroristisia aseryhmiä vastaan käymä sota, jota selonteossa ei mainita. Sen kärkenä ovat olleet tekoälyn kaltaiset uudet taisteluvälineet ja uudet taistelutavat kaupunkiympäristössä. Niissä kohteena vaikuttavat olevan summittaisesti siviilit eikä humanitaarisia toimijoita, Geneven sopimuksia tai YK:n arvovaltaa kunnioiteta saati suojata.

Sodan uuden kuvan esittely selonteossa kertoo uskosta huipputeknologian tehokkaaseen taistelukäyttöön ja järjestäytyneisiin sodankäyntitapoihin. Ydinaseen käyttöön pakotus- tai kiristystarkoituksessa ei uskota. Intensiivisen kulutussodankäynnin tilanteen varalta koko yhteiskunnan aineelliset ja henkiset voimavarat halutaan mobilisoida mahdollisimman laajasti puolustusvoimien tarpeisiin.

Uuteen sodan kuvaan varautumisessa hallitus esittää lisäpanostuksia aseellisen toimintakyvyn oleelliseen vahvistamiseen, murrosteknologioiden edistämiseen, asetuotantoon ja sotilaalliseen infraan kuten rautatieyhteyteen Norjaan. Suomi varautuu antamaan vahvaa tukea liittolaisille puolustusvelvoitteen tullessa voimaan, ja valmistautuu vastaavasti ottamaan liittolaisjoukkoja Suomeen.

Selonteossa Venäjän Ukrainaa vastaan käymä sotaa tulisi arvioida myös resilienssin kannalta. Ukrainan tulevan jälleenrakennuksen hinta on mittaamaton. YK:n arvioiden mukaan neljäsosa maa-alueista on räjähtämättömien miinojen ja ammusten turmelema. Niiden raivaus kestää vuosikymmeniä ja maksaa kymmeniä miljardeja euroja.

Rauhanliitto on huolestunut siitä, ettei selonteko kerro miten kansalaisten elinehdot turvataan kriisin ja sodan oloissa.

4. Asevelvollisuus

Hallitus esittää myös varusmiesten lähettämistä Nato-puolustukseen muihin maihin artikla 5 yhteisen puolustuksen tilanteissa. Vielä Natoon liityttäessä tähän ei haluttu ryhtyä (PuVL 3/2022 vp).

Hallitus haluaa luopua nykyisestä valikoivasta asevelvollisuusjärjestelmästä ja palata mahdollisimman monen nuoren miehen rekrytointiin. Sodan ajan joukkojen määrää

halutaan nostaa nykyisestä. Yleinen asevelvollisuus laajennettaisiin nuoriin naisiin kaikille pakollisen kutsuntatapahtuman muodossa, ja naisten määrää palveluksessa halutaan lisätä myös "yhteiskunnallisen vaikuttamisen" perusteella eli nuorten miesten maanpuolustustahdon kohentamiseksi. Vaihtoehtoinen siviilipalvelus lakkautettaisiin ja vapaaehtoistoimintaa mm Naton puitteissa lisättäisiin.

Rauhanliitto vastustaa selonteossa esitettyjä näkemyksiä asevelvollisuus -järjestelmän muuttamisesta sekä vaatii siviilipalvelusmahdollisuuksien laajentamista.

5. Henkilömiinat

Hallitus pyrkii siirtämään puolustuspolitiikalle hankalia kysymyksiä selonteon eduskuntakäsittelyn ulkopuolelle. Eräs näistä on lähinnä PS-puolueen ja kansalaisaloitteen (KAA 8/2024) vaatimukset Ottawan henkilömiinat kieltävän sopimuksen irtisanomisesta.

Hallitus on päättänyt jo kesällä 2024 puolustusministeriön selvittävän tätä asiaa sekä lisävarustehankintoja, ja keväälksi odotetaan myös ulkoministeriöltä selvitystä, joiden perusteella hallituksen on määrä päättää kannanotosta asiaan.

Suomi olisi ensimmäinen irtisanoutuja 164 valtion ja lukuisten ei-valtiollisten aseellisten ryhmien hyväksymästä sopimuksesta. Sen merkityksestä kertoo, että YK:n yleiskokouksessa Ottawan sopimusta tukevan päätöslauselman puolesta äänesti 173 valtiota, ja sitä vastaan äänesti yksin Venäjä viime joulukuussa.

6. Autonomiset aseet

Geneven sopimusten humanitaarisen oikeuden täyskieltoneuvottelujen kohteena olevat autonomiset aseet saavat selonteossa yllättävää huomiota: hallitus haluaa edistää niiden käyttöä, ei rajoituksia: *"TKI-toiminnan painopisteitä Suomessa ovat olleet kauko-ohjatut ja autonomiset miehittämättömät järjestelmät*" (s 31). "*Suomelle on tärkeää saada aikaan kansainvälistä sääntelyä, sopimuksia tai periaatteita uusien teknologioiden, erityisesti tekoälyn sekä autonomisten asejärjestelmien, vastuulliselle kehittämiselle ja käytölle. Samalla on mahdollistettava uusien teknologioiden hyödyntäminen puolustuskyvyn kehittämisessä. Lisäksi on seurattava, miten sopimusten ulkopuoliset valtiot ja muut toimijat hyödyntävät murroksellisia teknologioita sekä luotava toimintamallit ja vastatoimintakyky uusien teknologioiden muodostamiin uhkiin.*" (s 46)

YK:n yleiskokouksessa Päätöslauselman L.77 puolesta äänesti 161 maata, vastaan 3 vastaan. Suomi äänesti päätöslauselman puolesta 5.11.

Rauhanliitto vaatii, että Suomi osallistuu aktiivisesti autonomisten asejärjestelmien täyskieltosopimuksen edistämiseen,

7. Kustannukset

Selonteon esitykset merkitsisivät useiden vuosien ajan merkittäviä lisäyksiä sotilaalliseen varustautumiseen tilanteessa, jossa valtiontalous on muutenkin alijäämäinen. Varusteluun käytettävät rahat olisivat pois mm. koulutuksesta, sosiaali- ja terveyssektorilta siten, että lisäisi epätasa-arvoa ja heikentäisi sisäistä turvallisuutta.

Selonteossa esitetään uusia nopeassa tahdissa ja ehdoitta toteutettavia lisämenoeriä

varustautumiseen. Tarkoitus on, että puolustuksen määrärahoja korotetaan ”pysyvästi” (s 72) mutta ”vähintään” Natossa yhdessä sovittavaan ”tavoitetasoon” (s 37, 39, 71).

Rauhanliitto huomauttaa, että tavoitetasoja on Naton piirissä jo voimassa useita ja Suomi täyttää ne kärkiryhmässä. Asevelvollisarmeijan kustannuksia eikä pitkää Venäjän kanssa jaettua maarajaa huomioida Naton laskukaavoissa. Hallitukselta tulisi odottaa omia avoimia linjauksia Natossa harjoittamalleen politiikalle, jolla on suoria budjettivaikutuksia.

Maapuolustuksen varusteluohjelman edellytetään maksavan ”vähintään” saman kuin vielä keskeneräisten merivoimien alushankintojen ja F-35 -hävittäjähankintojen tuleva kustannus.

Selonteossa laveasti hahmoteltuja menokohteita olisivat mm maapuolustuksen taistelupanssarit, Euroopan suurimpiin kuuluvan vedettävän tykistökaluston uusinta, merivoimien uudet ohjusveneet ja miinalautat, Naton yhteiseen ilma- ja ohjuspuolustukseen osallistuminen Pohjois-Euroopassa (”Ilmapuolustuksen painopiste”).

Hallitus esittää erillistä korotusautomaatiota, jossa toimintojen lisäämisen ja materiaalihankintojen edellytetään nostavan henkilöstömäärää ja menoja. Henkilöstön määrää nostetaan nyt huomattavasti.

Selonteko näyttää tämän lisäksi vaativan erityismenokohtelua Naton nopean toiminnan joukkoihin (ARF) osallistumiselle.

Lisämenoja nykyiseen hallitus esittää ”huomattavasti” Suomen ”Nato-integraatioon”, joka saattaisi tarkoittaa Naton Suomelle asettamien uusien suorituskykyvaatimusten hintaa.

Valtiontalouden kykyä vastata selonteon epämääräisen mittaviin resurssivaatimuksiin hallitus ei esityksessään arvioi, mutta selonteon antopäivänä valtiovarainministeri ilmoitti tiedotustilaisuudessaan VM:n talousennusteesta, että on merkittävä riski Suomen joutumisesta EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn kesällä 2025. Valtion talousarvioon olisi jo tuolloin tarvittu tämän estämiseksi ”välittömiä, noin 1,5 miljardin leikkauksia”, eikä valtiontalouden kehyksiä muuteta.

Rauhanliitto katsoo, että sotilaalliseen lisävarustautumiseen käytettävät voimavarat heikentävät maan sisäistä turvallisuutta. Koulutuksen ja sosiaali- ja terveyssektorin määrärahoja pitää lisätä sisäisen turvallisuuden parantamiseksi.